

RÓL:

Cinntíonn **an tÉascaitheoir** go bhfuil gach duine sa ghrúpa ag comhoibriú lena chéile, go bhfuil gach duine dírithe ar an tasc foghlama, go mothaíonn gach duine lárnach sa phróiseas agus go mbríonn deis acu páirt a ghlacadh san obair.

LEIDEANNA:

- Cloisimis ó... anois.
- Suimiúil, ach fillimis ar an tasc anois.
- Féachaimis air seo arís.
- Cad iad na straitéisí a úsáidfidimid chun é seo a chur i gcrích?
- Ar mhaith leat rud a rá faoi...?
- An aontaíonn gach duine go...?

RÓL:

Déanann **an Taifeadóir** nóta de smaointe, conclúidí agus cinntí an ghrúpa. Úsáideann sé/sí eagraí grafach, smeach-chairt nó cárta gníomhach foghlama leis na nótaí sin a chur in iúl.

LEIDEANNA:

- Cad a scríobhfaidh mé síos?
- Sílim go ndúirt tú.... An bhfuil an ceart agam?
- An scríobhfaidh mé an smaoineamh/tuairim sin?
- An gcuirfidh mé ciorcal timpeall ar/line faoi na smaointe is mó a thaitníonn linn?
- Cuirfidimid an tuairim sin leis an tuairim seo...
- An úsáidfidh mé grafach chun é sin a shoiléiriú?

Abair, Pléigh agus Scríobh le chéile!

Oide

RÓL:

Cinntíonn **an Maor Ama** go bhfaigheann gach duine sa ghrúpa deis cainte agus an méid céanna ama. Spreagann sé/sí an grúpa le fanacht ar thasc agus coimeádann sé/sí súil ar an am.

LEIDEANNA:

- Táimid leathbhealach tríd ag an bpointe seo.
- Tá cúig noiméad fágtha againn chun é seo a phlé.
- An féidir linn deireadh a chur leis an bplé seo tar éis trí noiméad eile le bhur dtoil?
- An féidir linn bogadh ar aghaidh chuig an gcéad rud eile le bhur dtoil?
- Ba mhaith liom cuireadh a thabhairt do....labhairt anois.
- An féidir liom iarraidh ar .....a t(h)uairim a thabhairt ag an bpointe seo?

RÓL:

Cinntíonn **an Seiceálaí** go roinneann gach duine sa ghrúpa a chuid tuairimí. Cuireann sé/sí ceisteanna orthu le cinntiú go dtuigeann gach duine an t-ábhar. Is féidir leis an seiceálaí litriú/sonraí a chinntiú i bhfoclóir/sa leabhar/ar líne.

LEIDEANNA:

- Ceard a chiallaíonn sé sin?
- An féidir leat é sin a shoiléiriú le do thoil?
- Ar mhiste leat é sin a rá uair amháin eile más é do thoil é?
- An bhfiosróidh mé sin sa leabhar/i bhfoclóir/ar líne?
- Ar mhaith leat é sin a leathnú amach?

Ag caint sa rang	Ag cur ceisteanna	Ag obair le chéile!	Briathra Modh ordaitheach	Aimsir chaite	Aimsir fháistineach	Aimsir láithreach
Dia duit/ Dia leat! Anseo! i láthair/ as láthair Níl sé/sí ar scoil inniu Tá sé/sí fós breoite/tinn. Seo mo nóta duit. Seo mo dhialann duit. Gabh mo leithscéal. Le do thoil/Más é do thoil é Comhghairdeachas Comhghairdeas leat Beannachtaí na Féile ort! Tréasláim leat/libh! Mí-ádh! Maith thú! Ar fheabhas! Tá sin go hiontach! Bíodh lá deas agat. Slán leat. Go raibh maith agat.	An bhfuil cead agam dul...? An bhfuil cead agam ____a fháil? An bhfuil cead agam ceist a chur ar..? An bhfuil cead againn tosú? Conas a déarfá ____as Gaeilge? Conas a litreofá ____ ? Litrígh é sin le do thoil Abair arís é le do thoil An miste (Ar mhiste) leat é sin a rá arís? An miste leat sin a scríobh ar an gclár bán? An bhféadfá cabhrú liom? Tig leat cabhair a thabhairt dom? An cuma leat má...? An féidir liom foclóir/ríomhfhoclóir a úsáid? An féidir liom fiosrú ar líne?	Tuigim/ Ní thuigim Tá a fhios agam ach.../Níl a fhios agam... Táim i bponc. Tá fadhb agam. Rinne mé botún. Rinne mé dearmad glan ar... Ní féidir liom.../Nílim in ann... Chinntigh mé é le... Fuair mé amach go/gur... Thug mé faoi deara go/gur... Ba mhaith liom a rá go/gur... Ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil le... Chuardaigh mé ar líne. Tháinig mé ar seo ar líne! D'oibrigh mé le... Táim ag comhoibriú le... Bhain mé úsáid as... Ar dtús/ I dtosach báire Ansin/ ina dhiaidh sin/ Ar deireadh	Abair Bain Caill Cuardaigh Déan Dear Fág Féach Feic Fiosraigh Léigh Mínigh Pléigh Scríobh Scrúdaigh Taispeáin Tosaigh Tuig Úsáid	Dúirt Bhain Chaill Chuardaigh Rinne Dhear D'fhág D'fhéach Chonaic D'fhiosraigh Léigh Mhínigh Phléigh Scríobh Scrúdaigh Thaispeáin Thosaigh Thuig D'úsáid	Déarfaidh Bainfidh Caillfidh Cuardóidh Déanfaidh Dearfaidh Fágfaidh Féachfaidh Feicfidh Fiosróidh Léifidh Míneoidh Pléifidh Scríobhfaidh Scrúdóidh Taispeánfaidh Tosóidh Tuigfidh Úsáidfidh	Deir Baineann Cailleann Cuardaíonn Déanann Dearann Fágann Féachann Feiceann Fiosraíonn Léann Míníonn Pléann Scríobhann Scrúdaíonn Taispeánann Tosaíonn Tuigeann Úsáideann

Téarmaí Litríochta & Scannánaíochta

Briathra	Ainmfhocail	Aidiachtaí		Ainm Briathartha	Mothúcháin	Téarmaí	Réamhfhocail chomhshuite
An chopail 'is'	bean	álainn	fada	ag tabhairt	áthas	aisteoir	in aice
Bí	bás	borb	fuar	ag úsáid	brón	amhrán	in aghaidh
Braith	béim	cainteach	fuarchúiseach	ag léiriú	cumha	atmaisféar	i rith
Ceap	caidreamh	casta	gairid	ag taispeáint	déistin	codarsnacht	ar feadh
Clois	carachtar	cineálta	gealgháireach	ag féachaint	díomá	culaith	ar nós
Cruthaigh	daoirse	ciotach	lách	ag déanamh	éad	fo-theidil	i lár
Cuir	díoltas	cliste	láidir	ag léamh	eagla	fuaim	ar son
Déan	dóchas/éadóchas	cruálach	macánta	ag insint	faoiseamh	fuaimrian	de bharr
Feic	draíocht	dall	mailfseach	ag cur	fearg	graificí	Réamhfhocail shimplí
Féach	fear	dathúil	morálta	ag rá	fuath	meafar	de, do, faoi, ó roimh, trí
Inis	greann	dea - scríofa	muinéach	Téarmaí	grá	mioncharachta(i)r	um, ar, gan, mar, idir, thar
Léigh	meas	deacair	mífhoighneach	easpa tuisceana	imní	príomhcharachra(i)r	os, chuig, dar, le, as, ag, i
Léirigh	nádúr/ dúlra	dáiríre	mímhacánta	cearta daonna	isle brí	radharc	Forainmneacha
Muscail	páiste	dílis	míthrócaireach	daoirse	ocras	scríbhneoir	mé, tú, sé, sí, (thú, é, í)
Ól	saint	dícheallach	saonta	drochmheas sa sochaí	sceitimíní	seat	sinn/muid, sibh, siad (iad)
Tabhair	saoirse	ealaíonta	sean	soineantacht na hóige	tart	stiúrthóir	mise, tusa, seisean, sise
Taispeáin	sláinte	éifeachtach	soiléir	Cás na mban/na bhfear	tuirse	suíomh	sinne/muidne, sibhse, siadsan
Úsáid	teannas	éasca	soineanta	bochtanas	uaigneas	údar	eisean, ise, iadsan

Litríocht - Forbairt agus Feasacht Teanga

Frásaí úsáideacha	Abairtí úsáideacha
Taitníonn/ní thaitníonn an dán/an scannán/an scéal seo liom	Tugann an file/stiúrthóir/scribhneoir cur síos/tuiscint éifeachtach dúinn ar X
sa véarsa/radharc/chaibidil deireanach	Tugtar cur síos/léiriú/léargas éifeachtach dúinn ar X
grá don dúlra/chultúr/fharraige	Sa chéad véarsa/radharc/chaibidil, tugann an file/stiúrthóir/scribhneoir íomhá dúinn de X
sa chéad /dara/ tríú véarsa/radharc/chaibidil	Cruthaíonn an file/stiúrthóir/scribhneoir atmaisféar X... (Cruthaítear atmaisféar X...)
Tugann/cruthaíonn/úsáideann/léiríonn/taispeánann/déanann/braitheann/cuireann/músclaíonn/míniúnn/tá an file	Cruthaíonn/úsáideann an file/stiúrthóir/scribhneoir íomhánna éifeachtacha, ealaíonta, mealltacha sa dán/scannán/scéal (Cruthaítear/úsáidtear).
friotal gearr gonta/friotal deas simplí/friotal casta/caint ghonta/caint dheas shimplí/caint chasta/caint mhaslach	Úsáideann an file/stiúrthóir/scribhneoir X chun béim a chur ar mhothúcháin an dáin/an charachtair/an scéil (Úsáidtear).
Motháim/Ceapaim/silim go bhfuil/nach bhfuil	Léiríonn an file/carachtar go soiléir go bhfuil imní/áthas/brón/fearg air/uirthi (Léirítear).
an téama/mothúchán is láidre	Léiríonn an file/stiúrthóir/scribhneoir X sa chéad/dara...véarsa/radharc/chaibidil (Léirítear X).
Is é mo thuairim ná...	Feictear dom go bhfuil X le brath ag deireadh an dáin/ an scannáin/ an scéil.
Is é X téama an dáin/an scannáin/an scéil seo.	Taispeánann an file/stiúrthóir/scribhneoir X ag deireadh an dáin/scannáin/an scéil (Taispeántar).
Is cosúil go bhfuil...	Chuir an dán/scannán/scéal seo ag smaoineamh mé/ Chuir sé X i gcuimhne dom.
Feictear/tugtar/cruthaítear/úsáidtear/léirítear/taipeántar/déantar/cuirtear/músclaítear/mínítear X sa chéad/dara véarsa	Tá codarsnacht le feiceáil idir véarsa/radharc/chaibidil a haon agus a dó.
Nochtaítear dúinn	Baintear feidhm chliste as an gceol/bhfuaim/gcur síos chun mothúcháin/atmaisféar/tuiscint a threisiú.

Tuiseal ginideach	ainm an fhile/stiúrthóra/scribhneora	tús an dáin/an scannáin/an scéil	áilleacht na farraige	caint na ndaoine
easpa tuisceana	saol an fhile/stiúrthóra/scribhneora	i lár an dáin/an scannáin/an scéil	soineantacht /draíocht na hóige	tréithe na gcarachtar
cearta daonna	teideal an dáin/an scannáin/an scéil	deireadh an dáin/an scannáin/an scéil	éirí na gréine	cás na mban
cúrsaí folláine	téama an dáin/an scannáin/an scéil	éifeacht an cheoil	saibhreas an tsaoil	éifeacht na bhfocal

Abair, Pléigh agus Scríobh le chéile!

Rudaí a chur in ord	Cúis a léiriú	Comparáid agus Codarsnacht	Ráitis chun mo thuairimí a chur in iúl
mar thús/ ar dtús i dtús báire/ i dtosach báire ansin ina dhiaidh sin sa deireadh thiar thall mar fhocal scoir i ndeireadh na dála ar deireadh	mar sin sin an fáth ar an ábhar sin dá bhrí sin tolsc uaidh seo mar gheall air sin ionas go/sa chaoi is go	mar a chéile Is ionann mar an gcéanna le cosúil le ar an gcuma chéanna difríocht idir difriúil óna chéile a mhalairt éagsúil óna chéile	<ul style="list-style-type: none"> Tá an cheist seo pléite agus athphléite againn/ag polaiteoirí, ag iriseoirí agus ag saineolaithe/ag an bpobal i gcoitinne. Is cosúil go bhfuil ag teip orainn, go dtí seo, teacht ar réiteach sásúil ar an scéal/ bhfadhb seo. Ní gá dúinn ach éisteacht le ceannlínte na nuachta lá ar bith agus cloisfimid tagairt éigin do X. Ábhar conspóideach is ea é gan amhras. Is mór an náire é scéal mar seo a bheith ag titim amach sa tríú mílaois. Is é mo thuairim ná go bhfuil meascán de chúiseanna leis an bhfadhb chasta seo. Anuas air sin, ní dóigh liom go bhfuil mórán á dhéanamh ag X. Ní féidir a shéanadh ach gur deacair fadhb mar seo a réiteach, ach ní mór dúinn rud éigin fiúntach a dhéanamh láithreach. Mar a luaigh mé cheana ní fadhb shimplí í agus dá bhrí sin, ní bheidh réiteach simplí i gceist. Mar fhocal scoir/ I ndeireadh báire/ Ar deireadh thiar thall/ Agus deireadh ráite/ ndeireadh na dála/
Cathain/Cén uair?	Tuairim eile	Aontaim/Ní Aontaim/Nilim cinnte	Ceisteanna agus Freagraí - Diospóireacht ranga
nuair/nuair a fad a ó a luaithe agus ní túisce ná ar dtús roimh/roimhe sin tar éis/tar éis sin le déanaí/ar na mallaibh/le gairid idir an dá linn ar deireadh as seo amach amach anseo sa todhcaí go rialta go minic i gcónaí i dtólamh feasta go deo go brách riamh	thairis sin fosta freisin agus mar an gcéanna mar a chéile le cois ina theannta sin ar a bharr sin lena chois sin chomh maith leis sin in ainneoin sin ar fad dá bharr sin ciallaíonn sin mar sin b'fhearr a rá anuas air sin chun tacú leis sin ceapaim sílim is é mo bharúil ná/Is é mo thuairim ná	glacaim le tigim leat go hiomlán réitím le ámh in ainneoin sin in ionad sin diomaite de cé is moite de faoi mar seachas ní mór do cinnte dearfa ní ghlacaim le murach sin taobh amuigh de sin ar an lámh eile os a choinne sin ina áit sin fós cé go fiú amháin ar aon chuma pé scéal é ach áfach mar sin féin ina dhiaidh sin féin biodh sin mar atá seachas sin seans b'fhéidir thiocfadh dó é sin ráite (Táim) amhrasach faoi	<p>Cad é do thuairim faoi? Cad a cheapann tú faoi? Cén fáth go ndeir tú sin? Cá bhfuil an fhianaise? Cé eile a aontaíonn leis seo? Conas a mhineofá é? An dóigh leat go bhfuil cúis leis? Ar smaoinigh tú riamh ar..? An féidir leat sampla a thabhairt dom? An aontaíonn tú le..? An bhfuil réiteach agat ar..? Ar thug tú faoi deara go..?</p> <p>Is é mo thuairim faoi, ná Is éard a cheapann mé faoi ná... Deirim sin mar.. Tá an fhianaise anseo Aontaím leis seo Mhíneoinn mar seo é Is/ní dóigh liom go bhfuil cúis leis Smaoinigh mé/ níor smaoinigh mé Is/Ní féidir liom sampla a thabhairt duit Aontaím le... Tá/níl réiteach agam ar... Thug/níor thug</p>
Pointe ar leith a dhéanamh	Cúis a léiriú		
Maidir le I dtaca le Tagraím do De réir sin Is ionann sin is a rá 'Séard atá mé ag rá ná Len é a chur ar bhealach eile Len é a chur i bhfocail eile	mar sin sin an fáth ar an ábhar sin dá bhrí sin toisc uaidh seo mar gheall air sin ionas go/sa chaoi is go		
			An? - Ní
			Ar? - Níor